

ทักษะการเขียน

รศ.ดร.เอกฉัตร จารุเมธีชน^๑

๑. ความหมายและความสำคัญของการเขียน

การเขียน หมายถึงการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกและประสบการณ์ต่าง ๆ ออกไปให้คนอื่นทราบด้วยตัวอักษร แม้ที่จริงการเขียนก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับการพูด ผิดกันที่ความหมายอยู่ที่ตัวอักษร มิได้อยู่ที่เสียง เช่น การพูดเท่านั้น การเขียนเป็นกระบวนการใช้ภาษาอันดับสุดท้าย และเป็นกระบวนการถ่ายทอดออก (สงสาร)

ปัจจุบันการเขียนมีความสำคัญมากในวงสังคม เพราะโลกก้าวหน้าไปไกล เราไม่สามารถจะสื่อสารได้ด้วยการพูดตลอดเวลา จำเป็นต้องแยกย้ายกันไปทำให้ห่างไกลกัน จึงจำเป็นต้องใช้การเขียนแทนการพูด มิฉะนั้นจะไม่สามารถติดต่อสื่อสารกันได้เลย การเขียนเป็นทักษะการใช้ภาษาที่มีลายลักษณ์อักษรเป็นหลักฐานมั่นคงถาวรให้คนในสังคมได้รู้ได้เห็นร่วมกันอย่างดี

ด้วยเหตุนี้จึงถือว่า การเขียนมีความจำเป็นและสำคัญในฐานะบันทึกสารของผู้เขียน เพื่อถ่ายทอดให้ผู้อ่านได้ทราบอย่างไม่จำกัดสถานที่และเวลา นอกจากนี้ยังมีความสำคัญในฐานะเป็นปัจจัยสร้างสรรค์ความรู้ ความคิด และประเทืองอารมณ์ผู้อ่านอีกด้วย เพราะฉะนั้น การเขียนจึงต้องการความงดงาม ประณีต ประกอบด้วยศิลปะของผู้เขียน ซึ่งผู้เขียนจะต้องศึกษาและฝึกฝนทั้งนี้ก็ด้วยเหตุที่ภาษาเขียนเป็นภาษาลายลักษณ์อักษร ที่สะท้อนให้เห็นศิลปวัฒนธรรมของชาติอดีตทอดหนึ่งด้วย

๒. ลักษณะของการเขียนภาษาที่ดี

การเขียนมีความสำคัญยิ่งระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ผู้อ่านจะเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับศิลปะในการเขียน เพราะภาษาจะมีแต่ตัวอักษรเท่านั้นที่ปรากฏแก่สายตา ผู้อ่าน ไม่สามารถจะเน้นเสียงหนักเบา ต่ำสูง เหมือนภาษาพูดได้ และยิ่งกว่านั้นภาษาเขียนยังสามารถแสดงอากัปภิกิริยาใด ๆ ประกอบประกอบให้ผู้อ่านเข้าใจดียิ่งขึ้นอีกด้วย เพราะฉะนั้น บาง

ท่านจึงกล่าวว่า ภาษาเขียนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ซึ่งถ่ายทอดลงในข้อเขียนได้ทั้งในเรื่องความคิด และภาษาเขียน

ความคิดที่ว่า ประกอบด้วยศาสตร์ และศิลป์ หมายถึง ความคิดที่ดิงาม ปราศจากอคติใด แต่เป็นความคิดสร้างสรรค์ มีเหตุผล เป็นความคิดที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้ หากเป็นความคิดในเรื่องข้อเท็จจริง สังคมก็ต้องยอมรับ ยิ่งกว่านั้นศิลป์แห่งความคิด

^๑ ผู้ทรงคุณวุฒิประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ที่สำคัญก็คือ ต้องเป็นความคิดที่แจ่มชัด มีลำดับความคิดก่อนหลังสัมพันธ์กันอย่างมีระบบ ตั้งแต่ต้นกระทั่งจบ

ส่วนภาษาเขียนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์นั้น หมายถึง การใช้ถ้อยคำ การนำคำมาเรียบเรียงเป็นประโยค ตลอดจนการเขียนย่อหน้าและเรื่องราวที่ต้องการ จะต้องใช้ภาษาอย่างประณีต สละสลวย สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน ถูกต้องตามต้องการ รวมถึงรูปแบบการเขียนก็ต้องเหมาะสมกับเรื่องที่จะเขียนอีกด้วย จึงจะสามารถสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดของผู้เขียนได้อย่างถูกต้องและชัดเจนภายในความรวดเร็ว

ความรู้สึที่ดี ความคิดที่ดี ส่วนใหญ่เกิดจากการฟังมาก อ่านบ่อย ซึ่งผู้เขียนสามารถจะสะสมไว้ที่ละเล็กละน้อยโดยลำดับ และความคิด ความรู้ ความเข้าใจเหล่านี้เอง ที่ผู้เขียนนำมาเป็นวัตถุดิบ หรือต้นทุน ในการเขียนงานของตน เพราะฉะนั้นผู้เขียนจึงจำเป็นต้องอ่านมาก ฟังมาก อยู่ตลอดเวลา

๓. การใช้คำในการเขียน

คำเป็นหน่วยคำที่เล็กที่สุดในการเขียนที่จะสื่อความหมายได้ ผู้เขียนจึงต้องรู้จักการใช้คำให้เหมาะสมกับเรื่องราวที่จะเขียน สิ่งสำคัญในการใช้คำก็คือ ผู้เขียนจะต้องรู้จักความหมายของคำ และรู้จักเลือกคำมาใช้อย่างถูกต้อง

ความหมายของคำ ตามปกติอาจมีความหมายได้ ๒ ลักษณะคือ

๑. ความหมายโดยอรรถ หมายถึงความหมายของคำตามตัวอักษรที่เขียน บางครั้งก็เรียก

กันว่าความหมายตรง ความหมายของคำโดยตรงนี้จะถูกกำหนดไว้แน่นอนตายตัวในพจนานุกรม แต่อย่างไรก็ตาม ภาษาไทยเราบางครั้ง คำคำเดียวกันอาจมีหลายความหมายไปได้หลายๆ อย่างขึ้นอยู่กับตำแหน่งและหน้าที่ของคำในประโยค หรือที่เราเรียกกันว่า บริบท นั้นเอง เช่น

เขามีอาการน่าขันมาก เอน้ำในไปให้ไก่ที่กำลังขันกัน

คำว่า “ขัน” คำที่ ๑ เป็นคำบ่งบอกลักษณะท่าทางของเขาว่า ทำอะไรน่าหัวเราะ

คำที่ ๒ หมายถึง ภาชนะบรรจุน้ำชนิดหนึ่งที่เราเรียกว่า ขันน้ำ

คำที่ ๓ หมายถึงกิริยาอาการของไก่ตัวผู้หรือ เขาเป็นคนที่กล้ามากที่สามารถถอนกล้าได้ ทั้ง ๆ ที่แดดจ้าขนาดนี้

คำว่า “กล้า” คำที่ ๑ หมายถึง ไม่กลัวหรือกล้าหาญ ไม่ย่อท้อ

คำที่ ๒ หมายถึง ข้าวเปลือกที่เพาะไว้เพื่อนำไปปักดำ

คำที่ ๓ หมายถึง แดดร้อน หรือแดดจัดนั่นเอง

๒. ความหมายโดยนัย หมายถึงความหมายแฝงของคำแต่ละคำ อาจจะเลื่อนไปจากความหมายโดยตรง หรืออาจจะนำลักษณะเด่นของคำไปเชื่อมโยงกับความคิดเพื่อนำไปสู่สิ่งอื่นอีกชั้นหนึ่ง เช่น เด็กคนนี้เหมือนลิง ผู้พูดคงตั้งใจให้คำว่า “ลิง” หมายถึงความซุกซน อยู่นิ่งเฉยไม่เป็นเท่านั้น มิได้หมายความว่าเด็กคนนั้นเป็นลิงจริง ๆ

คำที่มีความหมายโดยนัยนี้มีประโยชน์มากในการเขียน คำเหล่านี้มีลักษณะเด่นในแง่ความหมายมาก โดยมีต้องอธิบายให้ยืดยาวเสียเวลาโดยไร้ประโยชน์ ผู้ใดจะเป็นนักเขียนควรจะสะสมคำประเภทนี้ให้มาก ๆ จะเอื้อประโยชน์ในการเขียนเมื่อถึงเวลาต้องการ เช่น

ลูก คือดวงตาของพ่อแม่

(ดวงตา-สุดรัก สุดหวงแหน)

เขาคือสิ่งหอมควัน

(สิ่งหอมควัน- ติดยาเสพติดอย่างมาก)

ความพ่ายแพ้ของเขาเป็นบทเรียนที่มีค่า

(บทเรียน-ตัวอย่าง)

เขาคือเสือผู้หญิง

(เสือผู้หญิง-เจ้าชู้และชอบกระทำให้ผู้หญิงเสื่อมเสีย)

หล่อนมิใช่ดอกหญ้าริมทาง

(ดอกหญ้าริมทาง-ต่ำต้อยไร้ค่า หรือใจง่าย ใคร ๆ ก็สามารถชมเชยได้) ฯลฯ

การเลือกใช้คำให้ถูกต้องเหมาะสม มีข้อควรพิจารณา ดังนี้

๑. ใช้คำให้ถูกต้องตามความหมาย ในที่นี้หมายถึงความหมายโดยตรงของคำ มีแนวพิจารณา ดังนี้

คำที่มีความหมายได้หลายอย่าง ควรจะมีคำอื่นมาประกอบด้วย เพื่อให้เข้าใจความหมายได้ชัดเจน เช่น ป่าเสียแล้ว อาจจะหมายความว่า ป่าเสียภาษีแล้ว หรือเสียเงิน หรือตายแล้วก็ได้

ลักษณะเช่นนี้ควรจะมีคำอื่นมาประกอบเป็นบริบท ให้ความหมายชัดเจนขึ้น เช่น

ป่าเสียภาษีแล้วปีนี้ หรือ ป่าเสียแล้ว หลังจากหกล้มป่วยได้สัปดาห์เดียว

คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ควรจะได้ศึกษาความหมายและวิธีการใช้คำเหล่านี้ไว้ มิฉะนั้นอาจจะใช้ผิดได้ เช่น คำว่า โปรด กับคำว่า กรุณา มีความหมายคล้าย ๆ กันแต่วิธีใช้ผิดกัน คือ โปรด ใช้เมื่อต้องการให้อ่านได้รับประโยชน์ จากข้อความนั้น ๆ เช่น

โปรด ไปเสียภาษีภายในกำหนด หมายความว่าต้องการให้ผู้เสียภาษีทราบว่าหากพ้นกำหนดไปแล้วจะต้องถูกปรับเสียเงินเพิ่มอีก ดังนั้นข้อความนี้จึงมีประโยชน์แก่ผู้อ่านโดยตรง

กรุณา จะใช้ในกรณีที่ผู้เขียนได้รับประโยชน์จากข้อเขียนนี้เอง เช่น กรุณาช่วยเหลือฉันสักครั้งเถอะ เน้นให้ทราบว่า ผู้เขียนข้อความนี้เป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรง คือผู้พูด หรือผู้เขียน ต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

คำที่มีลักษณะเช่นนี้มีมากมายในภาษาไทยของเรา จึงควรจะได้ศึกษาไว้ใช้ให้ถูกต้อง เช่น โกรธ - เคือง - แค้น - กัด - ขบ - คด - งอ - ชก - ต่อย - รอบครอบ - แนบเนียน ฯลฯ

คำเชื่อมคำ ได้แก่ คำเชื่อมคำกับคำ เชื่อมกับข้อความ หรือเชื่อมข้อความกับข้อความเพื่อให้ความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน และสละสลวยขึ้น คำเชื่อมมีมากมาย จึงเป็นเหตุให้ใช้ผิดๆ ได้ง่าย ๆ เช่น

เขาทำเพื่อฉัน หมายความว่า เขาเห็นแก่ฉัน เขาจึงทำให้

เขาทำสำหรับฉัน หมายความว่า เขาตั้งใจ
ทำให้ฉัน ไม่ใช่คนอื่น

เขาทำให้ฉัน หมายความว่า เขาทำแทนฉัน
ฉันไม่ต้องทำ

ทั้ง ๓ ประโยคนี้แสดงให้เห็นว่า คำว่า เพื่อ
สำหรับและให้ใช้เชื่อมข้อความเพื่อป้องกันการ
แน่ชัดว่า ความหมายแตกต่างกันออกไปตาม
ความประสงค์ของผู้เขียน

ในบางกรณีหากเราใช้คำเชื่อมโดยไม่
จำเป็น ก็อาจจะทำสำนวนยืดยาด ไม่สละสลวย
ก็ได้ ในกรณีเช่นนี้เราก็ไม่จำเป็นต้องใช้ความเชื่อม
แต่อย่างใด เช่น

พ่อให้เงินลูก นำฟังและสละสลวยกว่า
พ่อให้เงินแก่ลูก อย่างนี้เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบว่ายังมีผู้ใช้ลักษณะนาม
ผิด ๆ เช่น ขลุ่ยแทนที่จะใช้ “เลา” ก็ใช้ “อัน”
เป็นต้น ยิ่งกว่านั้นการวางตำแหน่งของลักษณะ
นามก็ผิด เช่น แทนที่จะเขียนว่า “ตำรวจจับโจร
สาว ๕ คน” ก็กลับเขียนว่า “ตำรวจจับ ๕ โจร
สาว” ทั้งนี้ก็เพราะผู้เขียนได้รับอิทธิพลมาจาก
ภาษาอังกฤษนั่นเอง

๑. ครูใหญ่ป่วย

๒. พนักงานป่วย

๓. นักเรียนป่วย

๔. พระสงฆ์อาพาธ

๕. พระราชาประชวร

(ตัวอย่างการใช้คำว่าไม่สบาย หรือป่วย)

ใช้คำให้เหมาะสม คำแต่ละคำต่างก็มี
ศักดิ์สูง ต่ำ แตกต่างกันไป หากใช้คำไม่
พิจารณาให้ถ่องแท้ อาจจะใช้ผิดได้ง่าย เช่น ฉัน - ดิฉัน
ผม - กระผม อาตมา - อาตมาภาพ ฯลฯ ล้วน
เป็นคำที่ใช้แทนตัวผู้พูดทั้งสิ้น แต่ต่างศักดิ์กันไป
จึงมีฐานะการใช้แตกต่างกันไปด้วย

**การใช้คำให้เหมาะสมตามศักดิ์ของคำ
อาจจะพิจารณาได้ดังนี้**

ใช้คำให้เหมาะสมกับกาลเทศะ คือ ใช้คำ
ให้เหมาะสมกับโอกาสและสถานที่ เช่น โอกาสที่
ใช้เป็นทางการก็ต้องใช้ภาษาที่เป็นทางการ เช่น
การเขียนภาคินิพนธ์ รายงานวิชาการ จดหมาย
ธุรกิจ หนังสือราชการ เป็นต้น แต่ถ้าหากเป็น
จดหมายส่วนตัวเรื่องอ่านเล่นก็น่าจะใช้ภาษาที่
ไม่เป็นทางการ

ใช้คำให้เหมาะสมกับฐานะบุคคล สังคม
ไทยเรายังยอมรับการเคารพฐานะของบุคคลอยู่
จึงมีความจำเป็นต้องใช้คำให้เหมาะสมกับฐานะ
ของบุคคล คือ เหมาะสมกับวัยวุฒิ ชาติวุฒิ
และคุณวุฒิ เช่น

๑. ภารโรงรับประทานอาหาร

๒. อาจารย์รับประทานอาหาร

๓. พระสงฆ์ฉันภัตตาหาร

๔. พระราชาเสวยพระกระยาหาร

(ตัวอย่างการใช้คำว่า กิน)

๔. การเขียนประโยค

การเขียนประโยคบางครั้งก็เรียกว่า การผูกประโยค หมายถึง การนำคำที่เราได้เลือกสรรอย่างดีแล้วมาเรียบเรียงให้เป็นข้อความ มีความหมายชัดเจน ตรงความต้องการของผู้เขียนและที่สำคัญ ผู้อ่านจะต้องเข้าใจความหมายตามที่ผู้เขียนประสงค์ด้วย

การเรียบเรียงคำให้เป็นประโยคมีความสำคัญยิ่งในภาษาเขียน เพราะหากลำดับคำผิดตำแหน่งผิดหลักเกณฑ์ และผิดหน้าที่ของคำแล้ว ก็จะทำให้ความหมายของประโยคผิดไปด้วย หรือบางครั้งอาจจะทำให้ประโยคนั้นมีความหมายเลยก็ได้

การเขียนประโยคที่ดี ควรคำนึงสิ่งต่อไปนี้

๑. การเรียงลำดับคำเข้าประโยค ภาษาไทยมีธรรมชาติประการหนึ่งคือ คำที่ขยายคำอื่นจะต้องวางอยู่หลังคำที่ถูกขยายเสมอ และถ้าหากมีคำขยายหลาย ๆ คำ ก็ต้องพิจารณาอีกว่า คำขยายคำใดสำคัญ หรือมีน้ำหนักมากกว่ากัน ก็จะต้องวางไว้ติดกับคำที่ถูกขยาย เช่น

หล่อนสวมเสื้อกระดุม ๕ เม็ดสีขาว

ประโยคนี้นี้ คำขยาย สีขาว ลำดับผิดตำแหน่ง เพราะเจตนาของผู้เขียนต้องการให้ทราบว่าเสื้อสีขาว แต่ประโยคนี้นกลายเป็นกระดุมสีขาวไป จึงต้องเขียนประโยคเสียใหม่ว่า

หล่อนสวมเสื้อสีขาว กระดุม ๕ เม็ด (กรณีนี้เราอาจจะเอาคำว่า สี ออกเสียก็ได้)

หนังสือพิมพ์เป็นยามเฝ้ารัฐบาลที่ดีหมายความว่าหนังสือพิมพ์จะดูแลเฉพาะรัฐบาลที่ดีเท่านั้น

ส่วนรัฐบาลไม่ดี หนังสือพิมพ์ไม่เกี่ยวข้องด้วย ซึ่งเจตนาของผู้เขียน หรือไม่ก็ตาม แต่ดูผิดภาระหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ แท้ที่จริงผู้เขียนอาจจะเขียนประโยคว่า “หนังสือพิมพ์เป็นยามที่ดีเฝ้ารัฐบาล” แต่วางตำแหน่งของคำว่า ที่ดีผิดไปเท่านั้น

๒. ประโยคต้องจบกระแสความ หมายถึง จะต้องผูกประโยคให้มีความหมายครบถ้วนสมบูรณ์ หากประโยคขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไป ผู้อ่านย่อมไม่เข้าใจความหมาย เพราะฉะนั้นจึงไม่ควรผูกประโยคละความไว้ให้ผู้อ่านเข้าใจเอาเอง เช่น พวกเราจะมาใช้บรีสกันดีกว่า

ประโยคมีลักษณะเชิงเปรียบเทียบของ ๒ สิ่งเพราะมีคำว่า ดีกว่าอยู่ด้วย จึงจำเป็นต้องมีของอีกสิ่งหนึ่งมาเทียบจึงจะเข้าใจได้ชัดเจน ความเป็นจริงควรจะเขียนว่า พวกเราจงมาใช้บรีสดีกว่าแพ็บ (หรืออื่น ๆ)

“หากคุณแม่หล่อนยังมีชีวิตอยู่” ประโยคนี้นี้แสดงว่ายังไม่จบกระแสความ เพราะมีคำว่า หากบ่งให้ผู้อ่านทราบว่าจะต้องมีความ ๒ ความเป็นอย่างน้อย จึงไม่เข้าใจว่าหล่อนอยู่ในฐานะอย่างไรเมื่อขาดคุณแม่ไป ควรจะเขียนเสียให้จบกระแสความว่า “หากคุณแม่หล่อนยังมีชีวิตอยู่ หล่อนคงไม่ตกระกำลำบากเช่นนี้”

ประโยคต้องกะทัดรัด หมายถึงประโยคต้องสั้น ใช้คำน้อยแต่ให้ความหมายกระจ่างชัด ถูกต้อง ตรงตามความต้องการ การเขียนประโยคให้กะทัดรัด ควรคำนึงถึงประโยคต่อไปนี้

ใช้คำที่มีน้ำหนัก โดยตัดคำที่มีความหมายซ้ำ หรือคำที่ไม่จำเป็นออกเสีย เวลาพิจารณาตัดคำดูว่า คำใดหากตัดออกแล้วความ

หมายของประโยคก็ยิ่งเหมือนเดิม ก็ให้ตัดออก
ได้เพราะถือว่าคำ ๆ นั้นเป็นคำไร่น้ำหนัก ทำให้
ประโยคยาวโดยเปล่าประโยชน์ ขอให้พิจารณา
ประโยคต่อไปนี้

เมื่อคืนนี้เขาอยู่ในสภาพที่มึนเมามาก

เป็นประโยคฟุ่มเฟือย ควรแก้ว่า

เมื่อคืนเขาเมามาก

เป็นประโยคกระทัดรัด

เขาพบตัวเองว่าถูกโจรปล้นบ้าน

เป็นประโยคฟุ่มเฟือย ควรแก้ว่า

เขาถูกโจรปล้นบ้าน

เป็นประโยคกระทัดรัด

วันนี้เวลาบ่าย ๑๖.๐๐ น. จะมีการแข่งขัน

ฟุตบอลระหว่าง...ประโยคฟุ่มเฟือย

วันนี้ ๑๖.๐๐ น. จะแข่งขันฟุตบอล

ระหว่าง...ประโยคกระทัดรัด

เขาถูกประหารชีวิตจนตาย

เป็นประโยคฟุ่มเฟือย ควรแก้ว่า

เขาถูกประหาร

เป็นประโยคกระทัดรัด ฯลฯ

การรวมความ หมายถึงการนำประโยค
หลาย ๆ ประโยคมารวมกัน เพื่อให้ความกระทัดรัด
เช่น ประโยคที่มีประธานหลายตัว แต่ทำกริยา
อย่างเดียวกัน เวลาเขียนก็นำมารวมกันและขณะ
เดียวกันนั้นก็ต้องพยายามหาคำสรุปความ หรือ
รวมความแทรกเข้าไปด้วย ก็จะทำให้ความสละ
สลวยและกระทัดรัดขึ้น เช่น

๑. ชาวเหนือเป็นคนไทย ทั้ง ๓ ประโยคนี้อาจได้ประโยครวมว่า “ชาวเหนือ”

๒. ชาวใต้เป็นคนไทย ชาวใต้และชาวอีสานล้วนเป็นคนไทยทั้งสิ้น”

๓. ชาวอีสานเป็นคนไทย (คำว่า ล้วนและทั้งสิ้น เป็นคำสรุปความ)

บางกรณีการรวมความให้กระชับนี้ อาจทำได้ด้วยวิธีลำดับความที่เป็นเหตุเป็นผลไว้ตอนต้น ๆ แล้วจึงสรุปความตอนท้ายก็ได้ เช่น “คนใจแคบ ปากร้าย อัจฉาริชยา และมักได้ **เป็นคนที่ไม่มีใครอยากคบ**”

“ความเพียร ความบากบั่น มานะอดทน ล้วนเป็นคุณสมบัติของคนดี”

ข้อความ คำที่ขีดเส้นใต้ในประโยคทั้ง ๒ นี้เป็นคำสรุปตอนท้าย โดยมีเหตุผลอยู่ตอนต้นประโยค

๔. ประโยคต้องได้รับความชัดเจน หมายถึงประโยคต้องมีความหมายชัดเจน แจ่มแจ้ง ไม่คลุมเครือ หรือมีลักษณะสองแง่สองทาง ประโยคใดที่ผู้อ่านเข้าใจได้ตรงกับผู้เขียน ก็แสดงว่า เป็นประโยคชัดเจน การผูกประโยคให้ชัดเจน กระจ่างแจ่มจะต้องเริ่มต้นด้วยการเลือกสรรคำมาใช้

การผูกประโยคให้มีความชัดเจน น่าจะได้พิจารณาสิ่งต่อไปนี้

เลือกใช้คำให้ชัดเจน คำบางคำมีความหมายได้หลายอย่าง หากเขียนหรือพูดขึ้นมาลอย ๆ ทำให้ได้คำไม่ชัดเจน ฉะนั้นเวลาเขียนจึงต้องพยายามหาคำอื่นมาช่วยบอกความหมายให้แน่นอนชัดเจนลงไป เช่น

นกบินชนต้นไม้ตาย อาจจะหมายความว่า นกตาย หรือต้นไม้ตายก็ได้ จึงควรจะเขียนให้ชัดเจนลงไป เช่น นกบินชนต้นไม้ตกตาย นกบินชนต้นไม้จนตาย

ทั้ง ๒ นี้ความชัดเจน เพราะมีคำว่า “ตก” และ “จน” บอกให้ทราบว่า นกตายแน่นอน มิใช่ต้นไม้ตายแต่อย่างใด

เขาขับรถชนกำแพงพัง ความหมายไม่ชัดเจนว่า กำแพง หรือรถพังกันแน่

ควรเขียนเสียใหม่ว่า เขาขับรถชนกำแพงยับเยิน ก็หมายความว่า รถพัง เพราะมีคำว่า ยับเยินขยาย

หรือ เขาขับรถชนกำแพงพังหลาย ก็หมายความว่า กำแพงพัง เพราะมีคำว่าหลายขยาย

๕. การเขียนย่อหน้า

การเขียนย่อหน้า ก็คือการนำประโยคหลาย ๆ ประโยคมาลำดับกัน ย่อหน้าหนึ่งจะมีกี่ประโยคก็ได้ จะสั้นยาวเพียงใดก็ได้ แต่จะต้องให้ประโยคเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กันโดยตลอด และย่อหน้าหนึ่ง ๆ จะต้องมีความสำคัญเพียงใจความเดียวเท่านั้น

แท้ที่จริงย่อหน้า ก็คือ ส่วนประกอบตอนหนึ่งของเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั่นเอง มีผู้รู้บางท่านอธิบายว่า ย่อหน้าอาจจะมีเพียงประโยคเดียวก็ได้ แต่ตามปกติจะมีหลายประโยค เพื่อให้สะดวกเขียนย่อหน้า จึงควรระลึกไว้ว่า โดยทั่วไปย่อหน้าจะไม่ยาวเกิน ๘-๑๐ บรรทัด หากยาวเกินกำหนดนี้ก็ น่าจะได้พิจารณาแบ่งย่อหน้าเสียใหม่ เพราะอาจจะมีหลายความได้

เหตุผลที่ต้องเขียนย่อหน้า ไม่เกิน ๑๐ บรรทัด ก็คือ

๑. เพื่อไม่ให้ย่อหน้ามีมากใจความ ทำให้เอกภาพได้

๒. เพื่อให้ผู้อ่านติดตามความคิดของผู้เขียนได้รวดเร็วโดยตลอด

๓. เพื่อกระตุ้น หรือชวนให้น่าอ่านมากกว่าย่อหน้ายาว ๆ เพราะสบายตาและรู้สึกว่าการย่อหน้าไม่หนักนัก

ข้อเขียนประโยคย่อหน้า คือ เขียนไปให้จบกระแสความคิดหนึ่ง ๆ จะยาวเพียงใดก็ได้หากจบความคิดหนึ่ง ๆ แล้วก็ต้องย่อหน้าใหม่ทันที

ย่อหน้าที่ดีมีลักษณะเด่นอยู่ ๒ ประการ

๑. ด้านเนื้อหา ต้องมีลักษณะดังนี้

มีใจความเพียงอย่างเดียว คือ ย่อหน้าแต่ละหน้าต้องมีประเด็นสำคัญเพียงอย่างเดียว ส่วนข้อความอื่น ๆ ถือว่าเป็นส่วนขยายประเด็นสำคัญ

มีความสมบูรณ์ หมายถึง ประเด็นสำคัญในแต่ละย่อหน้า จะต้องมีความกระจ่างชัดสมบูรณ์ไม่กำกวม กอปรด้วยเหตุผลและความคิดตัวอย่าง ข้อมูล เพื่อเน้นให้เห็นความสำคัญของย่อหน้า

๒. **ด้านวิธีการเขียน** อันได้แก่ การเรียบเรียงประโยคในแต่ละย่อหน้า เพื่อให้ได้เนื้อหาทั้งสองประการดังกล่าวมาแล้ว วิธีการเขียนย่อหน้า ควรจะได้พิจารณาในสิ่งต่อไปนี้

ก. **มีความสัมพันธ์ดี** หมายถึง ประโยคแต่ละประโยคในแต่ละย่อหน้าต้องต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันเป็นอย่างดีโดยตลอด ตั้งแต่ต้นกระทั่งจบย่อหน้า ไม่สับสน วกวน หรือขัดแย้งกันเอง

ข. มีการเน้นน้ำหนัก หมายถึง การจัดลำดับใจความหนัก หรือประเด็นสำคัญของย่อหน้าไว้ ณ จุดใดจุดหนึ่งที่เราเห็นว่าเด่นชัดที่สุดในย่อหน้านั้น ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เขียนเป็นสำคัญ

หลักการวางประเด็นสำคัญของย่อหน้าไว้ ณ ที่ใดนั้น มีวิธีการเขียนดังนี้

๑. วางประเด็นหลักไว้ต้นย่อหน้า
อาจจะอยู่ประโยคแรก หรือประโยคที่ ๒-๓ ก็ได้ คือ กล่าวถึงใจความสำคัญก่อนแล้วจึงขยายรายละเอียดให้ชัดเจนต่อไป เช่น

คุณพ่อฉันเป็นคนดี ท่านทำหน้าที่เป็นพ่อที่ดีของลูก ๆ มิได้ขาด เมื่อข้าพเจ้ายังเยาว์ ท่านได้อุ้มชู เลี้ยงดูอย่างขุขมิไม่ให้โตโรไม่ให้ตอม เมื่อข้าพเจ้าเติบโตใหญ่จนอายุย่างเข้าวัยรุ่น ท่านก็ยังเฝ้าทะนุถนอมเหมือนเช่นเคย ทำให้ข้าพเจ้าได้รับความสนุกสนานตลอดมา

(ประโยค คุณพ่อฉันเป็นคนดี เป็นประโยคใจความ)

๒. วางประโยคใจความไว้ท้ายย่อหน้า
คือ รายละเอียดต่าง ๆ จะนำมาไว้ตอนต้นย่อหน้า และก่อนจะจบย่อหน้า จึงเน้นให้ผู้อ่านเห็นประโยคใจความชนิดนี้มีความเด่นย่อหน้าชนิดแรก เช่น

การอ่านหนังสือนอกจากจะได้รับความรู้اناประการแล้ว ยังได้รับความบันเทิงใจอีกด้วย ยิ่งกว่านั้นยังมีผู้กล่าวว่า การอ่านหนังสือทำให้คนเป็นโรคประสาทน้อยลง ยามใดที่เกิดอารมณ์หงุดหงิด หากได้อ่านหนังสือเสียบ้างก็อาจจะผ่อนคลายอารมณ์เคลียดลงได้อย่าง

ประหลาด ด้วยเหตุนี้กระมัง ปราชญ์โบราณจึงกล่าวว่า **การอ่านทำให้คนเป็นคนสมบูรณ์** (ประโยค การอ่านทำให้คนเป็นคนสมบูรณ์)

๓. วางประโยคหลักไว้ทั้งข้างต้นและท้ายย่อหน้า ได้แก่ ย่อหน้าที่ผู้เขียนวางประโยคใจความไว้ต้นย่อหน้าครึ่งหนึ่ง แล้วขยายด้วยรายละเอียด และก่อนจะจบก็เน้นให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญอีกครั้งหนึ่ง ย่อหน้าแบบนี้ความจะดีเด่นชัดเจนเท่ากับย่อหน้าที่ ๑ และ ๒ รวมกัน

ศิลปวัฒนธรรมในบ้านเมืองเรามักจะสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ตัวอย่างบางคนชอบปลูกไม้ดอกไม้ผล เมื่อเกิดดอกออกผลก็ชื่นใจ เกิดความคิดที่จะทำดอกผลนั้นให้งดงามน่าดูยิ่งขึ้น จึงมีผู้นำผลไม้มาประดิษฐ์ลวดลายแล้วจัดวางในภาชนะให้มองดูแปลกตาน่ารับประทาน ลวดลายนั้นเกิดจากการตัด ผ่า ปอก คว้านและแกะสลัก ส่วนไม้ดอกไม้ที่ออกดอกก็นำมาผูกมัดเป็นช่อบ้าง เป็นพวง เป็นพู่บ้าง เสียบเป็นพุ่ม หรือปักลงในแจกันก็ได้ตามแต่จะเห็นว่างาม **ชีวิตชาวไทยกับศิลปะความงามจึงแยกกันไม่ออก**

ประโยคที่ขีดเส้นใต้ทั้งตอนต้นและท้ายย่อหน้า เป็นประโยคใจความ

๔. วางประโยคใจความไว้กลางย่อหน้า ได้แก่ ย่อหน้าที่กล่าวประโยครายละเอียดนำมาก่อนแล้วกล่าวความสำคัญ แต่แทนที่จะจบย่อหน้าแต่เพียงนี้ กลับขยายรายละเอียดต่อไปอีกจนกระทั่งจบย่อหน้า เช่น

การพูดดีอาจเป็นเครื่องจูงใจให้คนนิยมและบันดาลผลสำเร็จได้มาก แต่ถ้าพูดมากเกินไปเสียคนที่เดียว พูดถึงเรื่องของตัวเองจะเป็นเหตุแห่งความเบื่อหน่าย ส่วนศิลปะการฟังไม่มีทางจะให้ผลร้ายอย่างไร ศิลปะการฟังนั้น ไม่ได้หมายถึงการที่นั่งนิ่งปล่อยให้คนอื่นพูดฝ่ายเดียวแล้วก็ฟังเหมือนพระเทศน์ การทำเช่นนั้นง่ายเกินกว่าที่จะนับว่าเป็นศิลปะ **ศิลปะแห่งการฟังหมายถึง ความสามารถที่จะชักจูงผู้พูดให้หันเหเข้าหาเรื่องที่เขานัดที่สุด** คือ แสดงให้เห็นว่าตนกำลังฟังคำพูดของเขาด้วยความตั้งใจ อยากรู้อยากฟังจริง ๆ รู้จักสอดคำถามในโอกาสที่เหมาะสม รู้จักปล่อยให้ผู้พูดจนจบกระแสความ รู้จักช่วยผู้พูดที่กำลังจะหมดเรื่องพูดให้มีเรื่องขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เขาได้พูดต่อไป

(ประโยคที่เน้นใต้กลางย่อหน้าคือประโยคใจความ)

๕. ย่อหน้าที่ไม่มีประโยคใจความปรากฏอยู่ในย่อหน้า ย่อหน้าชนิดนี้ ผู้เขียนไม่สรุปเนื้อหาสาระเป็นประโยคใจความสำคัญไว้ให้เห็นในย่อหน้า แต่มีใช้ว่าย่อหน้าชนิดนี้จะไม่มีใจความสำคัญ เพียงแต่ผู้อ่านจะต้องสรุปใจความสำคัญของย่อหน้าเอาเองเท่านั้น เช่น

เยาวชนทุกคนควรจะได้หาโอกาสศึกษาเล่าเรียนไว้บ้างตามสมควรแก่อัธยาศัย เยาวชนคนใดไม่มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียน ก็ดูเหมือนจะไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร แม้จะไม่ประกอบอาชีพ หรือทำงานใด ๆ ก็จะไม่มีความก้าวหน้าเท่าเทียมกับผู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา โดยเฉพาะเมืองของเราการศึกษาย่อมมีความสำคัญอย่าง

ยิ่งยวด ทั้งนี้ก็เพราะสังคมไทยยังนิยมยกย่องและให้เกียรติผู้มีคุณวุฒಿಯู่มาก

(ใจความสำคัญของย่อหน้า

นี้ก็คือ ความสำคัญของการศึกษาต่อเยาวชน)

ค. มีความแตกต่าง หมายถึงควรเขียนประโยคในแต่ละย่อหน้าให้มีความสั้นยาวแตกต่างกันออกไป ควรผูกประโยครูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น อาจเขียนประโยคเปรียบเทียบบ้าง เขียนสำนวนตรง ๆ บ้าง ซึ่งอาจจะเป็นโวหารพรรณนา บรรยาย หรือ เทศนา ทั้งนี้เพราะรูปแบบประโยคที่มีลักษณะหลากหลายดังกล่าวนี จะช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากอ่านมากขึ้น

๖. การเขียนเนื้อเรื่อง

เนื้อเรื่อง หมายถึง การนำย่อหน้าต่าง ๆ ที่เราขีดเขียนไว้ในสมองแล้วนั้น มาเรียบเรียงลำดับกันเข้าเป็นเรื่องราวขึ้นมาตามประสงค์ เนื้อเรื่องตามปกติจะประกอบด้วยย่อหน้าหลาย ๆ ย่อหน้าโดยลำดับก่อนหลังให้เนื้อหาเกี่ยวเนื่องและเชื่อมโยงกันโดยตลอดตั้งแต่ต้นเรื่องจนกระทั่งจบเรื่อง

สมมุติว่า ผู้เขียนต้องการเขียนเรื่องนกกระจาบสัก ๕ ย่อหน้า แต่ละย่อหน้ามีความสำคัญดังนี้

ย่อหน้าที่ ๑ มีใจความสำคัญของย่อหน้าคือ “รูปร่างและลักษณะของนกกระจาบ”

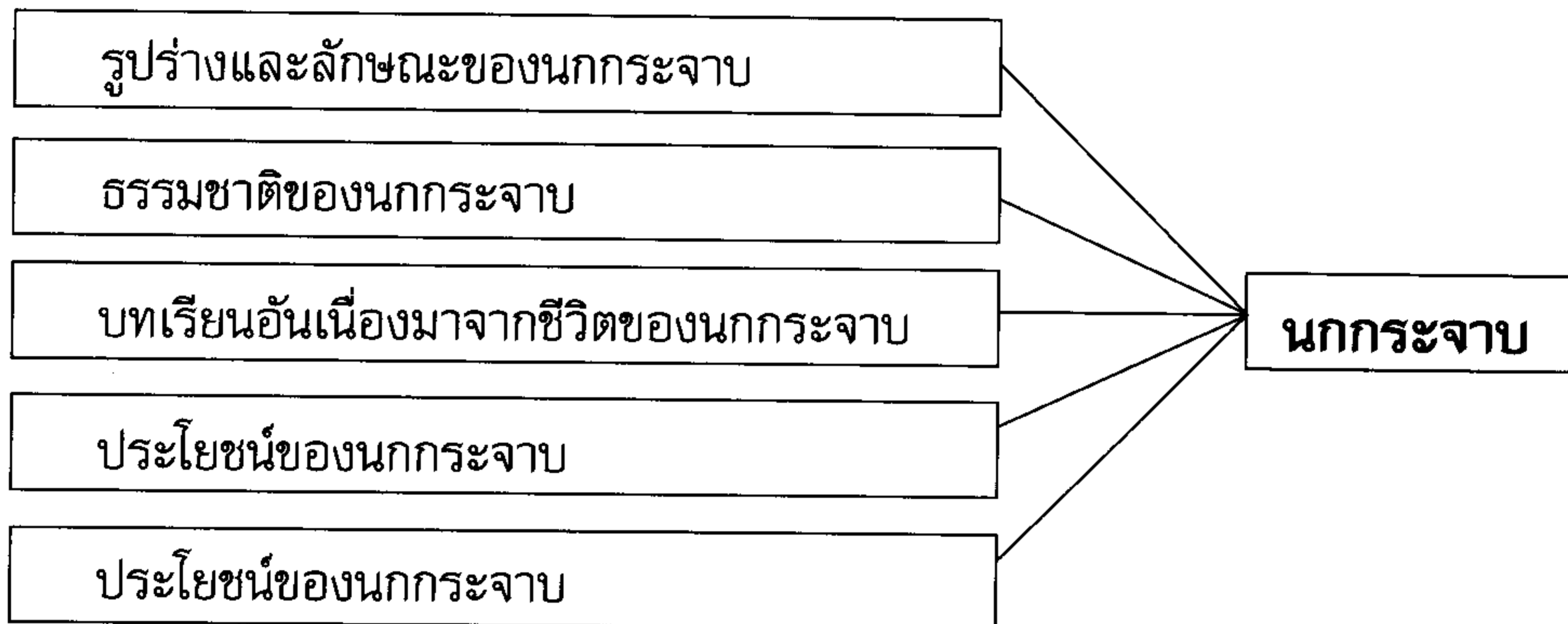
ย่อหน้าที่ ๒ มีใจความสำคัญของย่อหน้าคือ “ธรรมชาติของนกกระจาบ”

ย่อหน้าที่ ๓ มีใจความสำคัญของย่อหน้าคือ “บทเรียนอันเนื่องมาจากชีวิตของนกกระจาบ”

ย่อหน้าที่ ๔ มีใจความสำคัญ
 ของย่อหน้า คือ “ประโยชน์ของนกกระจาบ”
 ย่อหน้าที่ ๕ มีใจความสำคัญ
 ของย่อหน้า คือ “โทษของนกกระจาบ”

จากย่อหน้าที่ ๕ ย่อหน้านี้ เรา
 สามารถนำมาเขียนเป็นแผนภูมิเรื่องนกกระจาบ
 ดังนี้

ทั้ง ๕ ย่อนี้จะต้องมีความเกี่ยวเนื่องและเชื่อมโยงกันโดยตลอด

ลักษณะเนื้อเรื่องที่ดี คือ

เนื้อหาสาระของเรื่องที่ต้องการเขียนจะมีคุณค่า ที่เด่นเพียงใด จะต้องมิลักษณะทำนองเดียวกันกับลักษณะย่อหน้าที่ดีกล่าวมาแล้วโดยอนุโลม กล่าวคือ

๑. ด้านเนื้อหา จัดว่าเป็นส่วนสำคัญของเรื่อง เนื้อเรื่องจะต้องมิลักษณะดังนี้

ย่อหน้าแต่ละย่อหน้าจะต้องมีใจความสำคัญเกี่ยวเนื่องกับเรื่องที่ต้องการจะเขียนเท่านั้นเพื่อจะได้เน้นความสำคัญของเรื่องให้เด่นชัด กระจ่างแจ้ง ไม่มีย่อหน้าใดออกนอกประเด็นที่ต้องการเขียน หากเรื่องใดมิลักษณะเช่นนี้จัดว่าเรื่องนั้นมีเอกภาพ

เนื้อเรื่องจะต้องมีความสมบูรณ์ คือ จะต้องถูกต้องมิลายละเอียดต่าง ๆ เพียงพอที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้อย่างกระจ่างชัด มีข้อมูล

ตัวอย่าง สถิติ ข้ออ้างอิง หรือ อื่น ๆ ที่จะนำมาสนับสนุนให้เนื้อเรื่องมีน้ำหนักและข้อสำคัญ ข้อมูลต่าง ๆ เรื่องนั้นมารัตถภาพ

๒. ด้านวิธีเขียน การเขียนเนื้อเรื่องควรพิจารณาสิ่งต่อไปนี้

ย่อหน้าแต่ละย่อหน้าของเรื่องจะต้องลำดับก่อนหลังให้เกี่ยวเนื่องและเชื่อมโยงกันโดยตลอด ผู้รู้บางท่านกล่าวว่า ทุกย่อหน้าจะต้องสัมพันธ์กันประดุจสายโซ่ ทั้งนี้เพื่อมิให้สับสนวุ่น ขวนให้ผู้อ่านติดตามเรื่องราวได้โดยตลอด หากผู้เขียนกระทำได้เช่นนี้ ก็ถือว่าเรื่องนั้นมีสัมพันธภาพ มีความแตกต่างกัน คือ แต่ละย่อหน้าของเรื่องนั้น ควรจะเขียนให้มีขนาดสั้นยาวแตกต่างกันออกไป หรือสลับกันไป ไวยากรณ์ในแต่ละย่อหน้าก็จะต้องให้แตกต่างกันไปด้วย เช่น อาจจะทำปัญหาให้ผู้อ่านติดตามเรื่องเอง

บ้าง ใช้โวหารพรรณนาบ้าง อุปมาอุปไมยบ้างตาม
ความเหมาะสม หรืออาจจะใช้สำนวนเชิงขอร้อง
วิงวอน ฯลฯ ลักษณะย่อหน้าเช่นนี้น่าจะชวน
ผู้อ่าน หรือกระตุ้นผู้อ่านให้อยากอ่านมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้เขียนยังจะต้องรู้จัก
วิธีการเขียนย่อหน้าแรกและย่อหน้ารองอีกด้วย
(ย่อหน้าแรกคือย่อหน้าที่เราจะต้องการเขียน
ก่อน ส่วนย่อหน้ารอง คือย่อหน้าที่เราเขียนถัด
จากย่อหน้าแรก ที่สำคัญก็คือย่อหน้าแรกและ
ย่อหน้ารองนั้น จะเกิดขึ้นได้เฉพาะ ๒ ย่อหน้าที่
มีลำดับติดต่อกันไปเท่านั้น)

หลักการเขียนย่อหน้าแรกและ
ย่อหน้ารอง ก็คือ หากความไม่ย่อหน้าแรกและ
ย่อหน้ารองสัมพันธ์กันมาก หรือใกล้เคียงกันมาก
เวลาเขียนย่อหน้ารองต้องมีคำ หรือข้อความ
เชื่อมย่อหน้าด้วย มิฉะนั้นความจะไม่กระชับขาด
ความสละสลวย แต่ถ้าหากย่อหน้าแรกกับย่อหน้า
รองความไม่สัมพันธ์กันเลย หรืออาจจะสัมพันธ์
กันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ก็อาจจะไม่ต้องมีคำ หรือ
ข้อความเชื่อมย่อหน้ารองก็ได้ หรืออาจจะมีก็ได้
ขอให้ผู้เขียนพิจารณาเอาเองว่าสมควรจะต้องใช้
คำ หรือข้อความมาเชื่อมหรือไม่

ตัวอย่างการเขียนย่อหน้าแรกและ ย่อหน้ารอง

ผู้เขียนได้พยายามปรับปรุงแก้ไข และ
เพิ่มเติมแบบฝึกหัดท้ายบทที่มีอยู่เดิมให้สอดคล้อง
กับเนื้อหาในแต่ละบทให้มากยิ่งขึ้น จึงหวังว่า
ตำราเล่มนี้คงจะอำนวยประโยชน์แก่บรรดา
นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์และผู้สนใจทั่วไป
ได้บ้างตามสมควร (ย่อหน้าแรก)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้เขียนจะได้
พยายามปรับปรุงแก้ไขให้ดีที่สุดก็ตาม ก็จะต้องมี
ข้อบกพร่องต่าง ๆ อยู่เป็นธรรมดา ฉะนั้นผู้เขียน
จึงหวังได้รับความอนุเคราะห์จากผู้อ่านที่จะช่วย
เสนอแนะข้อบกพร่องอันจะพึงมีอยู่เหล่านี้ เพื่อ
ผู้เขียนจะได้นำไปเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงแก้ไข
ให้ดียิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป (ย่อหน้ารอง)

ผู้เขียนขอขอบพระคุณพระครูสุวิธาน
พัฒนบัณฑิต รองอธิการบดีมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
ที่ได้ให้กำลังใจในการเขียนตำราตลอดมา และขอ
ขอบคุณผู้มีส่วนเกื้อกูลให้ตำราเล่มนี้สำเร็จลุล่วง
ไปด้วยดี หวังว่าผู้อ่านคงจะได้รับประโยชน์จาก
ตำราเล่มนี้ มากบ้างน้อยบ้างตามสมควร

คำอธิบาย (ย่อหน้าแรกย่อหน้ารอง)

กรณีส่วนที่ ๑ และ ๒ มีข้อความ “อย่าง
ไรก็ตาม แม้ว่า” เป็นเครื่องย่อหน้ารองแสดง
ว่า ย่อหน้าที่ ๑ (ย่อหน้าแรก) และย่อหน้าที่ ๒
(ย่อหน้ารอง) มีความสัมพันธ์กันมากหากไม่มี
ข้อความที่เชื่อมแล้วตามในย่อหน้ารองจะไม่
สละสลวย และไม่กระชับ ฟังไม่ค่อยจะเข้าใจหนัก

ส่วนย่อหน้าที่ ๒ และ ๓ ความไม่เกี่ยว
เนื่องกันเลย จึงไม่จำเป็นต้องมีคำ หรือข้อความ
ใด ๆ มาเชื่อมย่อหน้ารอง ทั้งนี้เพราะความใน
ย่อหน้าที่ ๒ และ ๓ แยกกันอย่างอิสระ คือ
ย่อหน้าแรก (ที่๒) กล่าวถึงขอให้ผู้อ่านช่วยเสนอ
แนะข้อบกพร่องให้ด้วย เพื่อจะได้แก้ไขต่อไป ส่วน
ย่อหน้าที่ ๓ หรือย่อหน้ารองนั้น ผู้เขียนกล่าว
ขอบคุณผู้มีส่วนช่วยเหลือที่ทำให้หนังสือสำเร็จ
ลงด้วยดี